

11 – Pod kamenickou hospodou

Život a práce kameníků

Nacházíte se ve vsi Žernovka, jejíž jméno, jak sám název místa napovídá, je odvozeno ze slova „žernov“, nebo-li mlýnský kámen. Z dostupných pramenů víme, že se tu mlýnské kameny zhotovovaly již ve 13. století, kdy u blízkého potoka (pod hrází rybníku) bývala původní osada „Žernovnice“. Za ta léta mnoho vody uplynulo a mnoho rodů kamenických přišlo a odešlo, ale jedno zůstalo stále stejné. Tvrdý byl a je chléb kameníků. František Sýkora popisuje v mukařovské obecní kronice v roce 1972 kameníky takto:

„Život kameníků je tvrdý, práce velmi těžká. Lidé jsou však otužilí. Skoro z každé rodiny byl někdo kameníkem a mnohdy i celá rodina. V zimě i v létě pracují venku. V létě musejí snášet zář slunce i žár odrážející se od kamene. Jejich ruce jsou rozdrsněné a tvrdé. Kamenitý prach však velmi nepříjemně působí na dýchací orgány. Mnozí z nich dostávali silikózu plic. Přesto však dožívali se poměrně dlouhého věku i přes 70 let. Pracují v zimě zpravidla 7 hodin a v létě až 9 hodin denně. V lomech se často stává úraz při odstřelování kamene. Před válkou jezdili kameníci za lepším výdělkem do Saska. I přes tento tvrdý život jsou kameníci rádi veselí, rádi při práci si zpívají. Ovšem velmi osklivý zvyk je pít lihovinu.“

prach zlikvidovat nedokáže, takže tu v hospodě stále můžete potkat kameníky, kteří dojdou ten napolykaný prach spláchnout.

Dnes už si asi nezapívají některou z kamenických písniček, protože se postupně z lidského povědomí vytratily jako mnoho jiných národních zvyků, tak jako se vytratila některá dřívě rozšířená řemesla (zastavení č. 4). Bylo by co zpívat, což dokládá sbírka kamenických písniček „Šutrčká halénka“ J. Traxlera a Z. Hanzla. Nebo úryvek písně od K. Třešňáka ze Žernovky:

Kameníci z lesa jdou,
kamení je v lese,
každý kytku zelenou
za kloboukem nese.
Kamenická uniforma
ve světě je známá,
kalhoty jsou roztrhané
a košile žládná.

Novákův lom

Je to jeden z posledních kamenolomů, v němž se pracuje klasickým kamenickým způsobem. Lom těží nepřetržitě od roku 1888, kdy Václav Novák – kameník z Vyžlovky koupil od záduší (správy církevního majetku) Říčaný pozemek č. kat. 593, tehdy v obci Štíhlce.

Základ zvonice v nedělním Právně slouží jako žernovská zele jsou charakteristické jednoduchými čtyřmi opory zdobícími příkrovem dle. Další podobnou nalezneme třeba u Loučkovských na hradě nedaleko.

Novákův lom na fotografii z roku 1909

Na tomto pozemku mu bylo povoleno provozovat kamenolom za podmínek zapsaných ve správě c. k. Okresního hejtmanskství v Českém Brodě takto:

„Prachem ani dynamitem se zde nepracuje. Škála se nesmí odkrýt a podkopávat, aby dělníci zasypání nebyli, nýbrž musí odkopávka se odebrat stupňovitě. Lom nalezl se uprostřed parcely výše uvedené, lesu na patřičnou záduší Říčanému a jest zvláštní plocha měřící asi 80 m do čtverce k účelu dobývání kamene, žuly, nájatá. Lom nalezl se pod dnem, jest to jáma, ve které se žula klíny dobývá. V jámě té stáhly se pramenité vody, které se včas vypumpovávají musí. Při otevření lomu postavil sobě

žadatel malou kovárničku, ve které ale pouze železku k zpracování žuly a klíny se brousí, jiné práce se nevykonávají. Kovárnička smí se jen k účelům lomu a nesmí se v ní řemeslo provozovati po živnostensku.“

Lom je tedy typu jámového, v současné době (2011) má rozlohu přes 14 000 m² a jáma dosahuje až 35 metrů hloubky.

Na katastrální mapě vidíme rozlohu zastropených lomů. Další státní opatření lze nalézt zasypání v okolních lesích.

Chůze a jízda po lesních cestích je na vlastní nebezpečí účastníků komunikací, povinnost zohlednit objektivní riziko (stav a povaha vozovky) je povinností účastníků lesních cest. - V číslu trasy vedené po lesních cestách není udávána celoroční sjezdovost a schůdnost. - V číslu trasy vedené po lesních cestách může být místní úpravou dočasné zakázané vstupy chůze a jízdy je v tom případě zakázáno.

zákaz ohně	zákaz jízdy do porostu
zákaz znečišťování	zákaz rušení zvířat
zákaz lovu	zákaz sběru rostlin
zákaz vjezdu mimo trasu	

Zde si můžete posadit, jak se kameníci zvykli rozkládat 1920 (vlevo) a 1963 (vpravo). Na fotografii je označeno Novákovu jámu v Horce.

Partneři projektu

Obec Loučovice

Obec Mukařov

Obec Struhařov

Obec Svojetice

Mukařovsko

Mukařovsko, občanské sdružení pro Mukařov, Struhařov a Žernovku

Tento projekt s názvem „Po stopách kameníků“ je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v rámci osy IV. LEADER Programu rozvoje venkova ČR

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA